



Universiteti "Ukshin Hoti", Prizren

Fakulteti i Filologjisë

PROGRAMI MËSIMOR							
Niveli i studimeve	katërvjeçar	Programi	Gjuhë dhe Letërsi Shqipe	Viti akademik	2021/2022		
Lënda:	Fonetikë e gjuhës shqipe me fonologji I						
Viti	I	Statusi i lëndës	obligative	Kodi		ECTS kredi	5
Semestri	1						
Javët mësimore	15		Orët mësimore			Ligjërata	Ushtrime
						2	2
Metodologjia e mësimimit	Gjatë realizimit të orës praktikohet metodologjia interaktive, duke e bërë studentin pjesëmarrës aktiv jo vetëm në ushtrime, por edhe në ligjëratë						
Konsultime							
Mësimdhënës:	Prof. asoc. dr. Xhafer Beqiraj			e-mail	xhafer.beqiraj@uni-prizren.com		
				Tel.	+383 (0)44 950 - 369		
Asistent:							

Qëllimi studimor i lëndës	Përfitimet e studentit
<p>Lënda ka për qëllim që studentët:</p> <ul style="list-style-type: none"> - të kuptojnë drejt objektin studimor të fonetikës dhe të fonologjisë së shqipes, të cilat kanë për objekt studimi tingullin dhe fonemën, dhe veçritë e tyre; - të njohin aparatit e të folurit dhe strukturën e ndërtimit të tij; - të sigurojnë njohuritë e nevojshme e të përgjithshme të sistemit tingullor dhe të sistemit fonemor; - të fitojnë njohuri për sistemin e zanoreve dhe të bashkëtingëlloreve, qoftë në aspektin nyjetimor, qoftë në atë akustik dhe klasifikimin e tyre; - të fitojnë njohuri për konceptet e fonetikës dhe të fonologjisë; - të njohin sistemin tingullor një nga disiplinat kryesore gjuhësore, krahas gramatikës dhe semantikës, që ka si objekt studimi sistemin tingullor të gjuhës. Fonetika do t'u ndihmojë studentëve të studiojnë dhe të përvetësojnë njohuritë jo vetëm për sistemin tingullor, por edhe aspektet fiziologjike dhe akustike të sistemit tingullor të gjuhës; - të kuptojnë ndërtimin dhe funksionimin e aparatit të të folurit, dhe ndarjen e tingujve në zanore dhe 	<p>Pikësnyimi kryesor i lëndës (në fund të këtij kursi) është që studentët:</p> <ul style="list-style-type: none"> -të njohin objektin studimor të fonetikës, sistemin tingullor të gjuhës (veçoritë e zanoreve dhe bashkëtingëlloreve dhe klasifikimin e tyre; -t'i njohin mirë ndryshimet historike të tingujve (zanoreve dhe bashkëtingëlloreve); -t'i njohin ndryshimet e tingujve në rrjedhën e ligjëritimit: asimilimin, disimilimin, elizionin, epentezën, aferezën, sinkopën, apokopën etj.; - t'i njohin mjaft mirë çështjet prozodike, si: rrokjen, theksin, intonacionin; ndarjen e fjalëve në rrokje etj.; - të kenë fituar njohuri për drejtshqiptimin dhe drejtshkrimin; -t'i kuptojnë prirjet e përgjithshme të zhvillimit të fonetikës bashkëkohore; - të jenë në gjendje të zbatojnë njohuritë e fituara nga fusha e fonetikës; - të aftësohen për punë kërkimore-hulumtuese: individuale e grupe.

<p>bashkëtingëllore dhe veçoritë e tyre fonetike dhe akustike;</p> <ul style="list-style-type: none"> - të kuptojnë sa më mirë ndryshimet historike të fonemave (zhvillimet fonetike) te zanoret dhe bashkëtingëlloret; modifikimet e tingujve në rrjedhën e ligjërimit: asimilim, disimilim, epentezë, sinkopë, apokopë etj. - të kuptojnë ndarjen e fjalëve në rrokje, theksin, intonacionin etj.; -t'i zhvillojnë aftësitë për të hulumtuar, krahasuar, analizuar, sintetizuar etj. 	
---	--

Metodologjia për realizimin e temave mësimore:																			
<p>ECTS-sistemi europian i transferimit dhe procesi i akumulimit të kredive, është një sistem i orientuar kah studenti dhe paraqet vleftën e ngarkesës së tij për të arritur objektivat e një lënde (kursi) ose programi të caktuar të studimit.</p> <p>Ngarkesa e studentit sipas ECTS bazohet në kohën që nevojitet për t'i kompletuar aktivitetet e planifikuara rreth një lënde (kursi), siç janë: pjesëmarrja në ligjërata, aktiviteti dhe pjesëmarrja në ushtrime, puna në terren, përgatitja e projekteve dhe plankonspekteve, prezantimet dhe mbajtjet e orëve, punime seminarike, punë konsultative me mentorin, puna e pavarur në bibliotekë ose në shtëpi, përgatitja përfundimtare e provimit, koha e kaluar në provim dhe parametra të tjerë.</p>																			
Kushtet për realizimin e temës mësimore:																			
Tabela, shkumësi, laptopi, projektori etj.																			
Mënyra e vlerësimit të studentit:																			
	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="808 1276 1122 1314">Vlerësimi</th> <th data-bbox="1122 1276 1437 1314">Nota përfundimtare</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="808 1314 1122 1352">90% - 100%</td> <td data-bbox="1122 1314 1437 1352">10 (dhjete)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="808 1352 1122 1390">81% - 90%</td> <td data-bbox="1122 1352 1437 1390">9 (nëntë)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="808 1390 1122 1428">71% - 80%</td> <td data-bbox="1122 1390 1437 1428">8 (tetë)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="808 1428 1122 1465">61% - 70%</td> <td data-bbox="1122 1428 1437 1465">7 (shtatë)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="808 1465 1122 1503">51% - 60%</td> <td data-bbox="1122 1465 1437 1503">6 (gjashtë)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="808 1503 1122 1541">50%</td> <td data-bbox="1122 1503 1437 1541">5 (pesë)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="808 1541 1122 1579"></td> <td data-bbox="1122 1541 1437 1579"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="808 1579 1122 1612"></td> <td data-bbox="1122 1579 1437 1612"></td> </tr> </tbody> </table>	Vlerësimi	Nota përfundimtare	90% - 100%	10 (dhjete)	81% - 90%	9 (nëntë)	71% - 80%	8 (tetë)	61% - 70%	7 (shtatë)	51% - 60%	6 (gjashtë)	50%	5 (pesë)				
Vlerësimi	Nota përfundimtare																		
90% - 100%	10 (dhjete)																		
81% - 90%	9 (nëntë)																		
71% - 80%	8 (tetë)																		
61% - 70%	7 (shtatë)																		
51% - 60%	6 (gjashtë)																		
50%	5 (pesë)																		
Obligimet e studentit:																			
<p>Ligjërata Studentët kanë për detyrë të ndjekin rregullisht ligjëratat. Në mënyrë ndërvepruese të marrin pjesë në mbarëvajtjen e procesit mësimor dhe t'i kryejnë të gjitha angazhimet që i jep mësimdhënësi.</p>	<p>Ushtrime Studentët kanë për detyrë të marrin pjesë aktive në orët e ushtrimeve. Për çdo paqartësi që kanë me materien e lëndës mësimore, të konsultohen me mësimdhënësin. Gjatë semestrit të bëjnë një punim seminarik, me parapëlqim që ai të prezantohet me Power Point në klasë, të hyjnë në dy testet (gjysmësemestral) dhe së fundmi t'i nënshtrohen</p>																		

provimit përfundimtar			
Ngarkesa e studentit për lëndën			
Aktiviteti	Orë	Ditë/Javë	Gjithsej:
Ligjërata:	2	15	30
Ushtrime teorike:	1	15	15
Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet:	1	15	15
Punime seminarike:	2	4	8
Koha e studimit të pavarur në biblioteka:	2	15	30
Detyra të shtëpisë:	1	5	15
Projekte, prezantim:	1	4	4
Përgatitja përfundimtare për provim:	2	2	4
Koha e kaluar në vlerësim (teste, kuiz, provim përfundimtar):	2	2	4
Vërejtje: Po qe se vlefata e 1 ECTS kredie është 25 orë, atëherë rezulton se për ta përgatitur provimin e lëndës së <i>Fonetikës</i> , studentit i duhen 125 orë punë. Kjo del edhe kur 125 orë pjesëtohen me 25, rezulton se lënda ka vleftë prej 5 kredish.		Ngarkesa totale:	125

Jav a	Ligjërata	Orët	Ushtrime	Orët
	Tema		Tema	
1.	Shpalosja e programit; objekti studimor i fonetikës dhe i fonologjisë.	2	Ushtrime lidhur me drejtshqiptimin e tingujve	2
2.	Shkrimi alfabetik dhe shkrimet fonetike	2	Ushtrime lidhur me transkriptimin dhe transliterimin	2
3.	Aparati i të folurit	2	Ushtrime për ndërtimin e aparatit të të folurit	2
4.	Zanoret e shqipes standrade; tipa nyjetimor të tingujve – zanoret; klasat e zanoreve.	2	Ushtrime për veçoritë e zanoreve dhe klasat e tyre	2
5.	Përshkrimi nyjetimor i zanoreve	2	Ushtrime për nyjetimin e zanoreve	2
6.	Përshkrimi akustik i zanoreve; klasifikimi akustik i zanoreve.	2	Ushtrime për klasifikimin akustik të zanoreve	2

7.	Sistemi zanor i gjuhës standarde; konceptet themelore: seritë, radhët e fonemave; kundërvëniet e fonemave.	2	Ushtrime për seritë, radhët dhe kundërvëniet e fonemave.	2
8.	Tiparet dalluese të fonemave, veçoritë e përndarjes së fonemave zanore.	2	Test gjysmësemestral	2
9.	Bashkëtingëlloret e shqipes standarde; përshkrimi nyjëtitor dhe përshkrimi akustik.	2	Ushtrime lidhur me nyjëtimin dhe përshkrimin akustik	2
10.	Sistemi i fonemave bashkëtingëllore: bashkëlidhjet, seritë dhe radhët fonologjike.	2	Ushtrime	2
11.	Grupet e bashkëtingëlloreve		Ushtrime	2
12.	Tiparet dalluese binare; grupet e bashkëtingëlloreve; statusi i tungulli j .	2	Ushtrime	2
13.	Ndryshimet kombinatorë: asimilimi, disimilimi etj.	2	Ushtrime për kundërvëniet e veçuara	2
14.	Zhvillimet fonetike me tinguj të shtuar në fjalë	2	Ushtrime	2
15.	Zhvillimet fonetike me tinguj të rënë nga fjala	2	Test Gjysmësemestral II	2

LITERATURA
<p>Memushaj, R., <i>Fonetika e gjuhës standarde</i>, Toena, Tiranë, 2010.</p> <p>Bahri B., <i>Fonetika e gjuhës shqipe</i>, Tiranë, 2004.</p> <p>Dodi, A., <i>Fonetika dhe fonologjia e gjuhës shqipe</i>, Tiranë, 2004.</p>
<p>Vërejtje. Nuk do të ketë asnjë tolerancë për “huazim” nga interneti apo kudo tjetër. Punimet e njëjta apo të ngjashme gjithashtu do të ndëshkohen. Rekomandohet që punimet që dorëzohen të jenë të shkruara me kompjuter.</p>

Vërejtje për studentin:

Studentët duhet t'u përmbahen rregullave të përcaktuara sipas Statutit të UPZ-së dhe rregulloreve e vendimeve të miratuara nga Senati i UPZ-së dhe Këshilli Mësimor.

Pritet që secili student të vijë me kohë.

Nga çdo student pritet që të marrë pjesë në çdo ligjëratë. Për shkak të natyrës dhe mënyrës së mësimit në këtë lëndë, ardhja në mësim dhe pjesëmarrja aktive në diskutim është e nevojshme (e domosdoshme). Çdo mungesë e vazhdueshme rezulton me zbritjen e notës përfundimtare. Studentët janë të obliguar të kenë sjellje të mirë dhe të mbajnë qetësi, si dhe t'i shkyçin telefonat mobilë gjatë ligjëratave.